



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Lukáše Pišvejce (soudce zpravodaj), soudce Mgr. Alexandra Krysla a soudkyně JUDr. Veroniky Burianové ve věci

žalobce: J. K.
bytem X
zastoupený advokátem Mgr. Daliborem Lípou
sídlem Jugoslávská 856/2, 360 01 Karlovy Vary

proti
žalované: Vězeňská služba České republiky, Věznice Ostrov nad Ohří
sídlem Vykmánov 22, 363 50 Ostrov

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, kterého se žalovaná dopustila odebráním a neposkytováním léčebné výživy „dieta D2“ žalobci, a to od 13. 10. 2018 až do propuštění žalobce z výkonu trestu odnětí svobody dne 14. 10. 2021,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Nezákonný zásah

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

1. Žalobce se žalobou ve znění její změny domáhal ochrany před nezákonným zásahem, který měl spočívat v tom, že mu žalovaná ode dne 13. 10. 2018 až do dne 14. 10. 2021 neposkytovala léčebnou výživu „dieta D2“, přestože mu byla předepsána lékařem.

II.

Žaloba

2. K odůvodnění žaloby žalobce uvedl, že od 23. 1. 2017 do 19. 10. 2017 byl dle rozhodnutí odborných lékařů v pracovní neschopnosti pro obtíže s bederní páteří a zažívacím traktem. Dne 2. 9. 2017 v 16:25 hodin byl žalobce Policií ČR zatčen doma na lůžku a odvezen do Fakultní nemocnice Brno-Bohunice. Tam byl soudcem Okresního soudu Brno-venkov vzat do vazby téhož dne ve 22:41 hodin. Do Vazební věznice Brno byl Policií ČR převezen dne 3. 9. 2017 a v pondělí ráno 4. 9. 2017 byl hospitalizován ve Vězeňské nemocnici Brno. Hospitalizace byla ukončena dne 19. 10. 2017 a dne 20. 10. 2017 byla praktickým lékařem Zdravotnického střediska Vazební věznice Brno ukončena žalobcova pracovní neschopnost.
3. V rámci hospitalizace byl žalobce několikrát vyšetřen i odborným lékařem – gastroenterologem. Byla u něj diagnostikována životu nebezpečná vředová choroba a bylo ihned započato s její léčbou. Ta spočívala mj. v tom, že bylo ihned započato s poskytováním léčebné výživy, označované jako „dieta D2“. Při dalších vyšetřeních byl žalobce gastroenterologem poučen o tom, že choroba byla podchycena takřka v poslední chvíli, díky zvolené medikaci a přiznané léčebné výživě „dieta D2“ vykazují vředy dobrou hojivost, předmětná choroba ráda recidivuje, žalobce musí doživotně denně užívat zvolenou medikaci a doživotně denně požívat přiznanou léčebnou výživu „dieta D2“ (tj. vysokobílkovinová strava s každodenním zastoupením mléka a mléčných výrobků včetně tvarohových, libového masa, ovoce, vitamínových přípravků a „svačin“ tak, aby žalobce mohl jíst každé 3-4 hodiny) a je povinen po dobu výkonu trestu z jeho rozhodnutí o přiznání léčebné výživy jíst toliko stravu označenou „dieta D2“. Do Vězeňského Informačního Systému zaznamenal lékař u žalobce „DOŽIVOTNĚ DIETA D2“.
4. Dne 19. 10. 2017 byl žalobce převeden z lůžkového oddělení Vězeňské nemocnice ve VV a ÚpVZD Brno do běžného režimu „vazby“ tamtéž a dne 16. 11. 2017 do režimu „výkonu trestu odnětí svobody“. Dne 21. 12. 2017 byl žalobce z VV a ÚpVZD Brno eskortován do Věznice Rapotice za účelem výkonu trestu odnětí svobody. Po celou tuto dobu byla žalobci bez přerušení poskytována přiznaná léčebná výživa „dieta D2“. Dne 21. 12. 2017 žalobce po příjezdu do Věznice Rapotice, při vstupní prohlídce, na zdravotnickém středisku Věznice Rapotice na monitoru PC na vlastní oči viděl u své osoby zaznamenaný údaj „DOŽIVOTNĚ DIETA D2“.
5. Dne 15. 5. 2018 byl žalobce eskortován zpět do VV a ÚpVZD Brno, kde byl povinen se účastnit vyšetřovacích úkonů z rozhodnutí Policie ČR, a dne 1. 6. 2018 byl žalobce proti své vůli eskortován a trvale přemístěn do Věznice Ostrov za účelem výkonu zbytku trestu odnětí svobody. Dne 4. 6. 2018 ve Zdravotnickém středisku Věznice Ostrov sdělil při vstupní prohlídce lékař žalobci, že samozřejmě nehodlá ničeho měnit na v Brně nařízeném léčebném režimu, čili ani na medikaci ani na léčebné výživě, protože na tom měnit ničeho nesmí. A tak byla žalobci i ve Věznici Ostrov bez přerušení poskytována léčebná výživa „dieta D2“, ovšem jen do pátku 12. 10. 2018 včetně.
6. Dne 13. 10. 2018 žalobce jako obvykle předložil odsouzenému, pracovním zařazenému na výdejně stravy, stravenku, na které bylo jako druh stravy uvedeno „D2“, a očekával, že mu

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

vydá příslušnou snídani a svačinu. Dotyčný však sdělil, že ho v kuchyni upozornili, aby žalobci řekl, že všechny „dé dvojky“ byly ve věznici zrušeny a že žalobce má od té chvíle jako druh stravy „ZS“ (= základní strava). Žalobce s uvedeným postupem kategoricky a hlasitě nesouhlasil. Službu konající dozorce žalobci řekl, že mu kdosi volal z kuchyně s tím, ať žalobci vyřídí, že mu posílají základní stravu, protože už nemá „dé dvojku“. Kdo a proč o tom rozhodl, se žalobci nepodařilo zjistit, a to ani prostřednictvím obou vychovatelů na oddělení L2, kde byl umístěn.

7. Dne 15. 10. 2018 zaslal žalobce řediteli Věznice Ostrov „žádost o zjednání nápravy/předžalobní výzvu“ ze dne 14. 10. 2018. Dne 19. 10. 2018 mu výdejce stravy odebral při snídani stravenku s označením D2 a v 8:00 hodin téhož dne mu vychovatel předal stravenku s označením NS (= neslaná strava). Dne 26. 10. 2018 ve 13:00 hodin byl žalobce předveden před vrchního komisaře mjr. Mgr. Š., vedoucího OVVaT Věznice Ostrov, který sdělil, že má žalobce toliko seznámit s vyřízením předžalobní výzvy řediteli Věznice Ostrov. Žalobci bylo umožněno přejít si na stroji či PC psaných několik vět pojednávajících v obecné rovině cosi o zdejším způsobu nařizování a odebírání diet zdejším lékařem tomu, kdo porušuje léčebný režim, kupř. kouření. Žalobce neví, kdy bylo uvedené obecné pojednání podepsáno, o jeho osobě tam nebylo jediného slova, a to bylo napsáno či vytištěno na zadní straně žalobcovy předžalobní výzvy. Podpisem žalobce stvrdil toliko seznámení se s uvedeným textem. Se žádostí o pomoc se žalobce obrátil též na krajského státního zástupce v Plzni JUDr. Leoše Vaníka, a to podáními ze dne 14. 10. 2018 a 29. 11. 2018. Od státního zástupce neobdržel žádné vyjádření, a proto se se žalobou na ochranu proti nezákonnému zásahu obrátil na soud, kdy bylo navíc pošlapáno jeho ústavně zaručené právo na ochranu zdraví.
8. V pátek dne 30. 11. 2018 se žalobce v 7:30 hodin dotázal na Zdravotnickém středisku Věznice Ostrov na to, kdo bez jeho účasti a proti jeho vůli rozhodl o změně léčebného režimu, resp. kdo k újmě na jeho zdraví rozhodl o zrušení rozhodnutí odborného ošetřujícího lékaře z Brna o přiznání léčebné výživy „dieta D2“. Žalobce byl nekompromisně vykázan z ordinace s tím, že neuposlechne-li a nepřijde-li ve čtvrtek, což je tzv. lékařský den pro oddělení L2, bude kázeňsky řešen. Dne 4. 12. 2018 žalobce zaslal na Zdravotnické středisko Věznice Ostrov písemnou výzvu ze dne 3. 12. 2018 k tomu, aby mu byla strava okamžitě opětovně nastavena na stravu s označením „dieta D2“, a k tomu, aby mu byla předložena zdravotnická dokumentace týkající se jeho osoby, s tím, že přijde ve čtvrtek 6. 12. 2018.
9. Dne 6. 12. 2018 se žalobce dostavil na zdravotnické středisko. Bylo mu sděleno, že dopis ze dne 3. 12. 2018 obdrželi, avšak že musí vše v něm uvedené řešit jen s vedoucím lékařem prostřednictvím tzv. raporťáku (formulář „žádosti o rozhovor“). S tím byl žalobce vykázan z ordinace, aniž by mu byl předepsán potřebný potravinový doplněk, který musí užívat a který mu i předepisovali ve Věznici Rapotice a mohl ho mít u sebe.
10. Počínaje sobotou 13. 10. 2018 nevydávala Věznice Ostrov „dietu D2“ vůbec nikomu – žádnému odsouzenému, kterému tuto léčebnou výživu do pátku 12. 10. 2018 vydávala, ačkoli denně prostřednictvím jídelníčku deklarovala, že „dietu D2“ připravuje.
11. V důsledku popsaného nezákonného zásahu do práv žalobce ze strany žalované se výrazně a rapidně horšil jeho zdravotní stav. Jestliže se kdosi dosud žalobci neznámý rozhodl, že svévolně, zlovolně změnil rozhodnutí odborného lékaře (gastroenterologa) stran nařízeného doživotního léčebného režimu (s přihlédnutím k recidivě vředového onemocnění) spočívajícího v doživotním užívání 1 tablety léčiva XXX denně a

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

v doživotním požívání stravy označované jako „dieta D2“, navíc bez jakékoli součinnosti žalobce, jednalo se o nezákonný zásah, pokyn nebo donucení žalované a o ústavně nekonformní zásah do práva žalobce na ochranu zdraví a na legitimní očekávání. Žalobce byl přímo zkrácen na svých právech popsáním nezákonným zásahem. Žalovaná ho nutila požívat stravu označovanou „NS“, čili neslanou stravu. Strava „NS“ byla pro žalobce zcela nevyhovující, bez nutných svačin, bez mléka, tvarohů, sýrů, libového masa. Strava ve VTOS prostá svačin způsobovala žalobci značné obtíže; nota bene strava, kterou ihned ode dne nezákonného zásahu žalobce v sobě vůbec neudržel. Strava zde vnucená ohrožovala žalobce na zdraví i životě.

12. Ze shora uvedených důvodů žalobce požádal, aby soud rozhodl, že zásah žalované byl nezákonný.

III.

Vyjádření žalované k žalobě

13. Žalovaná ve svém vyjádření k podané žalobě uvedla, že problematika přiznávání léčebné výživy v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody je upravena v § 15 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*řád výkonu trestu*“). Dále danou problematiku řeší § 43 nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008, o poskytování zdravotní péče osobám ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „*nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008*“).
14. Následně je problematika přiznávání léčebné výživy řešena v § 6 odst. 1 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 7/2015: „*Léčebnou výživu včetně konkrétní diety a její druh přiznává vězněné osobě ošetřující lékař na základě zhodnocení jejího aktuálního zdravotního stavu; současně rozhodne o době, na kterou se léčebná výživa vězněné osobě přiznává.*“ Z výše uvedeného je zřejmé, že přiznání léčebné výživy je plně v kompetenci ošetřujícího lékaře, a to na základě aktuálního zdravotního stavu vězněné osoby.
15. Ze stanoviska vedoucího lékaře zdravotnického střediska žalované vyplynulo, že ve zdravotní dokumentaci žalobce byl opakovaný zápis o trvalém přiznání léčebné výživy „diety D2“. K tomu však bylo nutné říci, že léčba každého konkrétního onemocnění, včetně indikace „léčebného dietního režimu“, není stacionární – tzn. „navždy“, ale její modifikace se vždy řídí výsledky provedených speciálních vyšetření s přihlédnutím k aktuálnímu zdravotnímu stavu pacienta.
16. Léčebná výživa „dieta D2“ byla žalobci změněna ošetřujícím lékařem dnem 13. 10. 2018 na tzv. „nedráždivou stravu - NS“ na základě výsledku odborného lékařského vyšetření ze dne 2. 11. 2017 a aktuálního zdravotního stavu odsouzeného. Nově stanovený druh stravy v maximální možné míře splňoval požadavky racionální stravy. K tomu bylo nutno uvést, že od 13. 10. 2018 do podání vyjádření žalovanou žalobce neudal ošetřujícímu lékaři žádné zdravotní potíže v souvislosti se změnou stravy a jeho zdravotní stav byl stabilizován.
17. K žalobě se rovněž vyjádřila vedoucí referátu stravování a výživy žalované. Z vyjádření bylo patrné, že žalovaná trvale připravuje léčebnou výživu „diety D2“ vězněným osobám, které ji mají přiznanou ošetřujícím lékařem. V případě žalobce došlo ke změně stravy z léčebné výživy „dieta D2“ na „nedráždivou stravu - NS“ na základě pokynu ošetřujícího lékaře formou příspěvku zdravotnického střediska do Denního nařízení ředitele Věznice

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

Ostrov Vězeňské služby České republiky pro odsouzené na den 13. 10. 2018.

18. Žalovaná od žalobce neevidovala žádnou oficiální stížnost na odebrání léčebné výživy „dieta D2“. Žalobce situaci oficiálně řešil formou písemné žádosti o zjednání nápravy, dále označené jako předžalobní upomínka, kterou žalovaná obdržela dne 16. 10. 2018. V této žádosti se žalobce domáhal vrácení léčebné výživy „dieta D2“. Žádost byla řešena 1. zástupcem ředitele věznice, který cestou vedoucího oddělení výkonu vazby a trestu informoval odsouzeného o postupech při přiznávání léčebné výživy v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody. S tímto vysvětlením byl žalobce seznámen dne 26. 10. 2018, což bez dalšího potvrdil svým podpisem.
19. Závěrem žalovaná uvedla, že v daném případě postupovala v souladu s předpisy uvedenými ve vyjádření a nebyla si vědoma žádného pochybení. Navrhla, aby soud žalobu zamítl.

IV.

Replika

20. V podané replice žalobce poukazoval na svůj zhoršující se zdravotní stav v důsledku nezákonného zásahu žalované, kdy trpěl mj. neustálým krvácením z nosu, přičemž mu byla stanovena režimová opatření.
21. Žalobce dostával nevyhovující stravu, přičemž vedoucí lékař MUDr. N. se choval arogantně nejen k žalobci, nýbrž ke všem. Nebylo možné si s ním ani promluvit, přičemž ostatním zdravotnickým personálem byl žalobce odkazován toliko na něj. Žalobce zaslal svůj „raporták“ (kde žádal o vysvětlení odebrání „diety D2“ a umožnění nahlížení do zdravotnické dokumentace) vedoucímu lékaři dne 7. 12. 2018, avšak do dne podání repliky jej neviděl. Dále žalobce popisoval obdobné zacházení i s jinými odsouzenými. Poukázal na to, že vedoucí (praktický) lékař svévolně mění rozhodnutí odborných lékařů. Upřesnil, že dne 15. 10. 2018 nezaslal řediteli věznice toliko „žádost o zjednání nápravy/předžalobní výzvu“, nýbrž také „raporták“ na oddělení OPAS, kde se dotazoval, kdo je zodpovědný za odebrání „diety D2“. Dne 17. 10. 2018 byl žalobce předveden na oddělení OPAS, kde se velice nelibě podívovali nad odebráním „diety D2“ a přislíbili okamžitou intervenci u ředitele věznice, kam údajně odešli poté, co s žalobcem o celé věci sepsali protokol. Jednání žalované vůči žalobci bylo v rozporu s dobrými mravy a bylo zjevně nespravedlivé.

V.

První rozhodnutí soudu

22. Soud rozsudkem ze dne 3. 4. 2019, č. j. 57 A 172/2018-64, žalobu zamítl. Hlavním východiskem soudu bylo, že subjektem, jemuž bylo svěřeno rozhodování o léčebném režimu žalobce (tedy i o léčebné výživě), byl ve smyslu řádu výkonu trestu ošetřující lékař, přičemž žalovaná byla jeho rozhodnutím plně vázána a nemohla se od něj nijak odchýlit. Pokud měl tedy žalobce za to, že ošetřující lékař učinil nesprávné rozhodnutí stran jeho léčebného režimu, musel se proti němu bránit jako pacient prostředky k tomu určenými právními normami, které regulují poskytování zdravotnických služeb, nikoliv žalobou na ochranu před nezákonným zásahem žalované. Zároveň soud naznal, že žalobci žádné legitimní očekávání v souvislosti s přiznanou dietou vzniknout nemohlo, neboť i trvale přiznaná dieta vždy vychází z určitého zdravotního stavu pacienta – pokud se změnil (viz lékařská zpráva ze dne 2. 11. 2017, o níž se ve svém vyjádření opíral ošetřující lékař), pak na to musí adekvátně reagovat i zvolený léčebný režim. Trvalost léčebného režimu je možné vztáhnout toliko ke zdravotnímu stavu, který je neměnný (což podle tvrzení lékaře

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

nebyl žalobcův případ). Legitimní očekávání nemohlo být založeno ani tím, že dieta D2 byla žalobci poskytována i v době, kdy na ni neměl nárok (tj. od 2. 11. 2017 do 13. 10. 2018).

23. Ke kasační stížnosti žalobce Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek zdejšího soudu ze dne 3. 4. 2019 a věc vrátil k dalšímu řízení. Obsah zrušujícího rozsudku ze dne 15. 3. 2023, č. j. 2 As 133/2019-154, soud shrnuje následujícím způsobem: Podle Nejvyššího správního soudu byla podstatou žaloby tvrzená neodbornost (nesprávnost) aktuálního rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohledně dietního režimu žalobce. Osoba ve výkonu trestu odnětí svobody má veřejné subjektivní právo na to, aby jí v souladu s § 16 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o výkonu trestu*“) byla poskytována mj. strava, která bude co nejvhodnější pro předejití recidivy gastroenterologického onemocnění. Poskytnutí zdravotní služby v podobě zjištění žalobcova zdravotního stavu a předepsání stravy „NS“ bylo předběžným úkonem pro následné faktické poskytování stravy. Osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nemají svobodnou volbu poskytovatele zdravotních služeb či skladby každodenního jídelníčku. Podle rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu poskytování léčebné výživy není poskytováním zdravotní péče. Zdravotní péčí je naopak rozhodnutí lékaře o jejím přiznání. Neposkytnutí léčebné výživy „dieta D2“ žalobci žalovanou nepředstavovalo odepření zdravotní péče, ale mohlo se jednat o neposkytnutí stravy dle dikce § 16 odst. 1 zákona o výkonu trestu. Posouzení zdravotního stavu přitom je odbornou otázkou. To, že podkladem rozhodnutí správního orgánu je lékařský posudek o zdravotním stavu, neznamená, že správní orgán či soud musí bez dalšího akceptovat jakékoli posouzení provedené lékařem. Na lékařský posudek se kladou zvýšené požadavky stran jednoznačnosti, určitosti, úplnosti a přesvědčivosti. To se vztahuje i na případy nezákonných zásahů. Pokud je jednáním veřejné správy zasaženo do veřejného subjektivního práva, pak předmětem přezkumu jsou i odborné podklady, ze kterých správní orgán vycházel, včetně případného posouzení zdravotního stavu. Nejvyšší správní soud tudíž zdejšímu soudu uložil, aby se blíže věcně zabýval skutkovými okolnostmi odebrání diety žalobci, včetně způsobu obrany žalobce proti takovému postupu. S ohledem na povahu žaloby, kdy se jednalo o trvalý zásah, bylo na soudu, aby se rovněž vypořádal s otázkou vyčerpání právních prostředků ochrany a nápravy.

VI.

Řízení po zrušujícím rozsudku

24. Usnesením ze dne 25. 5. 2023, č. j. 57 A 172/2018-101, soud připustil změnu žaloby spočívající v tom, že jejím předmětem nadále bude nezákonný zásah, kterého se žalovaná měla dopustit v rozmezí od 13. 10. 2018 do 14. 10. 2021. Hlavním důvodem změny žaloby byla okolnost, že trvání zásahu bylo pojmově vyloučeno, jestliže byl žalobce již z výkonu trestu propuštěn. Soud této změně uzpůsobil i předcházející části odůvodnění.
25. Žalovaná upozornila v reakci na zrušující rozsudek a výzvu soudu na vyjádření VS ČR, Generálního ředitelství, odboru zdravotnické služby ze dne 25. 7. 2019 ke kasační stížnosti žalobce, které bylo přílohou vyjádření žalované ke kasační stížnosti žalobce ze dne 29. 7. 2019. V tomto vyjádření byl mimo jiné precizován faktický stav věci po zdravotní stránce žalobce, přičemž bylo vycházeno ze zdravotní dokumentace k žalobci. Faktický stav zdravotního stavu žalobce byl rovněž precizován ve stanovisku vedoucího lékaře

zdravotnického střediska žalované ze dne 23. 1. 2019, které bylo přílohou vyjádření žalované k žalobě.

VII.

Ústní jednání

26. V rámci nařízeného ústního jednání setrvaly strana žalující i žalovaná na svých dosavadních stanoviscích. Zástupce žalobce mj. poukázal na vnitřní rozpornost vyjádření vedoucího lékaře zdravotnického střediska žalované ze dne 23. 1. 2019, kdy především nebylo s žalobcem konzultováno, jaká strava mu s jeho onemocněním vyhovuje.
27. Soud si pro účely dokazování neopatřoval vyjádření od VV a ÚpVZD Brno a žalobcovy praktické lékařky k pracovní neschopnosti žalobce, jeho pracovnímu nezařazení a hospitalizaci. Neprovedl důkaz potvrzením o pracovním zařazení ze dne 3. 12. 2018. Rovněž se nedotazoval VV a ÚpVZD Brno na okolnosti přiznání „diety D2“ a nutnost jejího doživotního požívání, resp. se brněnské vazební věznice, Věznice Rapotice a žalované netázal na trvalý poskytování diety žalobci až do dne 12. 10. 2018. Neprovedl důkaz ani průpisem „předžalobní výzvy“, dotazem u krajského státního zástupce JUDr. Vaníka a průpisem výzvy zdravotnímu středisku žalované za účelem ověření kroků, které žalobce učinil ke zjednání nápravy po odebrání diety. Tyto listinné důkazy považoval soud vzhledem k předmětu řízení za nadbytečné. Rovněž provedení důkazu účastnickým výsledkem žalobce a závěrečnou lékařskou zprávou vypracovanou před propuštěním žalobce na svobodu ve Věznici Horní Slavkov nebylo namístě. Meritem řízení po zrušujícím rozsudku totiž zůstaly odborné otázky týkající se posouzení zdravotního stavu žalobce bezprostředně před odebráním „diety D2“ ve Věznici Ostrov. K jejich zodpovězení nebyl žádný z výše uvedených důkazních prostředků s to jakkoli přispět.

VIII.

Posouzení věci soudem

28. V souladu s § 87 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) *soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.*
29. Protože předmětem řízení byl po připuštění změny žaloby zásah, který již netrvá, vycházel soud ze skutkového a právního stavu v době zásahu. Zároveň soud ze stejného důvodu nezkoumal, zda žalobce vyčerpal jiné prostředky nápravy (srov. § 85, část věty za středníkem s. ř. s.).
30. Dále soud podotýká, že se mohl zabývat toliko obdobím do 20. 10. 2020, neboť tehdy byl žalobce přemístěn do Věznice Horní Slavkov. Počínaje tímto dnem nebyla žalovaná jako jedna z organizačních složek Vězeňské služby České republiky pasivně věcně legitimovaná.
31. Stěžejní v projednávané věci bylo ustanovení § 16 odst. 1 věty první zákona o výkonu trestu, dle něhož *se odsouzeným poskytuje pravidelná strava za podmínek a v hodnotách, které odpovídají požadavku udržení zdraví a přihlížejí k jeho zdravotnímu stavu, věku a obtížnosti vykonávané práce.*
32. Na to navazuje § 15 odst. 2 řádu výkonu trestu: *O přiznání léčebné výživy, jejím druhu a délce trvání rozhoduje ošetřující lékař.*
33. Podle § 43 odst. 1 na řízení ministra spravedlnosti č. 4/2008 *vyžaduje-li zdravotní stav*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

obviněného nebo odsouzeného dietní stravu (dále jen „dieta“), přizná mu lékař na dobu nezbytně nutnou, nejdéle však na tři měsíce, potřebnou dietu. O prodloužení doby přiznané diety rozhoduje lékař na základě provedeného kontrolního vyšetření. Dieta se zruší, jestliže pominuly důvody jejího přiznání, nebo když obviněný nebo odsouzený porušuje zásady lékařem stanovené životosprávy, například kouřením, volným odmítáním stravy, polykáním cizích těles a dalším sebepoškozováním. Normy jednotlivých druhů diet se označují obvyklým způsobem stanoveným vnitřním předpisem o stravování ve vězeňství.

34. Odstavec druhý téhož ustanovení zní: *Jestliže zjištěné změny zdravotního stavu obviněného nebo odsouzeného vyžadují trvalé přiznání diety, například u úplavice cukrové, chronického onemocnění kardiovaskulárního nebo zažívacího ústrojí, vyznačí lékař do dekurzu Průvodního zdravotnického záznamu přiznání diety s poznámkou „TRVALE“. Přiznaný druh diety musí být rovněž vyznačen jako součást stanovené zdravotní klasifikace.*
35. Dle § 45 odst. 1 nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008 poté platí, že *pokud zdravotní stav obviněného nebo odsouzeného nevyžaduje předepsání diety, může ošetřující lékař rozhodnout o přiznání nedráždivé stravy, které se připravuje ve všech věznicích.*
36. Vzhledem k závaznému právnímu názoru Nejvyššího správního soudu soud posuzoval, zda lékařské podklady naplňovaly požadavky vyjevené ve zrušujícím rozsudku. Aby mohl být postup žalované v souladu se zákonem, muselo vyjít najevo, že zdravotní stav žalobce nevyžadoval trvalé poskytování „diety D2“. K tomu soud zdůrazňuje, že se jednalo o otázku odbornou, o níž si soud nemohl učinit úsudek sám, tudíž byl odkázán zejména na vyjádření a lékařské zprávy, které provedl k důkazu při nařízeném jednání.
37. Soud měl na jedné straně k dispozici – nikým nerozporované – záznamy o trvalém přiznání diety D2 žalobci. Na Základním listu A1/2 označeném jako diagnostický přehled měl žalobce v tabulce „DIETA“ původně vyznačenu dietu „D2 TRVALE“, přičemž následně byla doplněna stravní norma „NS“. Základní list A1/1 obsahující základní údaje opět obsahoval v tabulce „Zdravotní klasifikace“ záznam „D2 TRVALE“.
38. V rámci gastroscopického vyšetření byly u žalobce dne 7. 9. 2017 zjištěny „XXX“. Lékař MUDr. B. proto doporučil týdenní helikocidní terapii, „*po týdnu pokračovat v PPI 1x denně ve zvyklé dávce. Neužívat NSAID*“. Závěrem histologického rozboru byla „XXX“. Propouštěcí zpráva ze dne 19. 10. 2017 (podepsaná MUDr. Č.) obsahovala mj. následující doporučení: „*kontrolní gastroenterologické vyšetření, XXX, kontrolní gastrofibroskopie dle doporučení gastroenterologa je objednána na 02.11.2017 žádanka je vypsána a přiložena k propouštěcí zprávě pac.*“. Další doporučení zní: „*nadále šetrící dieta D2, vyloučení dráždivých potravin, podávání PPI*“. K vertebrogenním obtížím je poznamenáno: „*NSA – při bolestech nebyla za hosp. podávána pro XXX, nepodávat i nadále*“. Při kontrolním vyšetření dne 2. 11. 2017 byl zjištěn „*t.č. norm. endoskopický nález XXX*“. Doporučení bylo „*pokračovat v PPI 1x denně, v případě nutnosti nasazení nesteroidních antirevmatik zvýšit PPI na 2x denně*“ (podepsán MUDr. B.). Informace o dietě „D2 trvale“ obsahovaly záznamy (razítka) k plánovaným eskortám ve dnech 29. 5. 2018, 31. 5. 2018 a 1. 6. 2018, podepsané za VV a ÚpVZD Brno MUDr. H.
39. Naproti tomu záznam o vstupní prohlídce po přemístění s PZZ ze dne 4. 6. 2018 zmínil „*dieta D2*“ a posléze dodal: „*D2 _ ? důvod nejsp. – přechodný, kontrolní gastrokopie bez patol. nálezu – lze předpokládat, že ulcerace faramko etiol. – NSAID ?!*“ (podepsán MUDr. S.).
40. V rámci soudního řízení žalovaná předložila stanovisko vedoucího lékaře zdravotního střediska MUDr. N. ze dne 23. 1. 2019, jenž k věci mj. uvedl: „*Prostudováním zdravotnické*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

dokumentace o [žalobci], vedené po dobu výkonu trestu, bylo zjištěno, že výše jmenovaný byl v období září až říjen 2017 hospitalizován ve Vězeňské nemocnici Brno, a to na jejím Interním oddělení. Během hospitalizace na tomto lůžkovém oddělení byla provedena celá řada vyšetření se závěrem, že se jedná o XXX. Jako součást léčebných opatření byla kromě jiného doporučena i dieta D2, včetně vyloučení dráždivých potravin. Taktéž bylo doporučeno provést kontrolní gastroscopické vyšetření, dle jehož výsledku bude určen další léčebný postup. Provedené kontrolní gastroscopické vyšetření, které bylo realizováno dne 2. 11. 2017, konstatovalo prakticky normální endoskopický nález. Dříve popisovaný endoskopický nález z období hospitalizace tj. XXX byly zcela zhojeny. Bylo nadále doporučeno pokračovat v medikamentózní léčbě, a to konkrétně léky snižujícími kyselost v oblasti žaludku, dieta D2 nadále doporučena nebyla. Na základě výše popisovaných skutečností byla [žalobci] dne 13. 10. 2018 změněna dieta D2 na takzvanou "nedráždivou stravu" NS, což je druh stravy, který v maximálně možné míře splňuje požadavky na níže uvedené skutečnosti ohledně "racionální stravy". K věci je vhodné uvést, že ve zdravotní dokumentaci [žalobce] je opakovaný zápis o trvalém přiznání diety D2. K tomu je však nutné říci, že léčba každého konkrétního onemocnění, včetně indikace "léčebného dietního režimu", není stacionární tzn. "na vždy", ale její modifikace se vždy řídí výsledky provedených speciálních vyšetření s přihlédnutím k aktuálnímu zdravotnímu stavu pacienta. [...] Co se týče indikace "léčebných diet" obecně, a v tomto případě konkrétně diety D2, lze konstatovat, že názor na jejich léčebný význam a jejich postavení v komplexní léčbě konkrétních onemocnění prošel v posledním období výraznými změnami. V principu lze tyto změny shrnout v tom smyslu, že jejich význam byl v minulosti přeceňován a nyní se názory přiklánějí k tomu, že "léčebné diety" v klasické podobě již prakticky pozbyly svůj význam (samozřejmě mimo druhů diet se zcela jasnými indikacemi, jako je např. dieta D9 tj. diabetická). V poslední době se jednoznačně preferuje tzv. "racionální strava" tj. strava dle obecných principů "racionální výživy" s tím, že důležitým prvkem takovéto stravy je pravidlo, aby se pacient v co možná největší míře vyhýbal těm druhům potravin, které mu tzv. "nedělají dobře" tzn. zhoršují jeho subjektivní potíže eventuálně i objektivní známky jeho onemocnění.

41. Přílohou vyjádření žalované ke kasační stížnosti bylo vyjádření Vězeňské služby České republiky, Generálního ředitelství, odboru zdravotnické služby ze dne 25. 7. [2019], podle kterého: „[žalobci] byla přiznána dieta D2 během jeho pobytu ve Vězeňské nemocnici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno, v návaznosti na zjištěné XXX. Je však třeba upozornit, že odborný lékař (tedy jeden z ošetřujících lékařů, viz § 3 odst. 2 zákona o zdravotních službách) v rámci tohoto gastroenterologického vyšetření ze dne 7. 9. 2017 výslovně dietu D2 neuvedl, čili byla nastavena v rámci obvyklého postupu dalšími k tomu oprávněnými ošetřujícími lékaři. Při propuštění z hospitalizace mu byla dieta ponechána s tím, že proběhne kontrolní gastroenterologické vyšetření, kterým bude zjištěn léčebný efekt. Kontrolní vyšetření proběhlo dne 2. 11. 2017, kdy odborný lékař konstatuje úplné zhojení dříve zjištěných XXX. Doporučil pokračovat v nastavené farmakoterapii, nicméně o léčebné výživě se vůbec nezmiňuje. Nutno konstatovat, že zásadní důvody pro další přiznávání diety D2 pominuly, přesto preventivně vzhledem k užívaným lékům proti bolestem bylo zcela na místě její ponechání po delší, avšak přechodnou dobu. Po zklidnění akutních problémů a stabilizaci zažívacího traktu se běžně (tedy i v civilu) doporučuje nedráždivá strava, která svým složením u nemocí žaludku plně vyhovuje. Je tedy na místě, že ošetřující lékař při přemístění [žalobce] do Věznice Ostrov po seznámení se s obsahem zdravotnické dokumentace a vstupní lékařské prohlídce zpochybnil další potřebu léčebné výživy, s čímž vedoucí lékař zdravotnického střediska následně vyslovil souhlas. K vlastnímu odebrání léčebné výživy pak došlo až v říjnu 2018, o čemž svědčí informace ve VIS a též vyjádření vedoucí stravovacího provozu. [...] Postup lékařů při odejmutí diety D2

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

nevybočuje z postupů lege artis.“ (podepsán MUDr. Ž.).

42. Soud musel dát do určité míry za pravdu žalobcovu zástupci v tom směru, že si vedoucí lékař MUDr. N. zčásti odporoval, resp. že nedovedl své úvahy do konce. Zcela obecně tvrzení o tom, že potřebná dieta se může v čase měnit, nijak nezohlednilo konkrétní zdravotní stav žalobce, zejména s ohledem na možnou recidivu onemocnění. Tím spíše tehdy, když § 43 odst. 2 nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008 počítá s možností trvalého poskytování diety u chronických onemocnění zažívacího ústrojí a ve zdravotnické dokumentaci je žalobcovo chronické onemocnění opakovaně zmiňováno. Soud je v oboru medicíny laikem a nemůže za lékaře domýšlet odborné závěry. Zároveň je v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody iluzorní, že by si žalobce mohl vybírat, jakou stravu bude požívat, a vyhýbat se tak potravinám, které mu nedělají dobře (obdobně viz Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku, bod 22).
43. Soud nicméně nepřehlédl, že se vzhledem k dataci nutně jednalo o zpětné vyjádření dřívějších úvah lékaře, který tehdy dal fakticky pokyn k odebrání „diety D2“ žalobci, což relativizuje jejich zkratkovitost. Vágnost a „neobratnost“ stanoviska MUDr. N. napravil MUDr. Ž., který vycházel z dokumentace zdravotního stavu žalobce v rozhodném časovém období.
44. Poslední vyjádření odboru zdravotnické služby dle soudu obsahovalo komplexní a věrohodný popis skutkové verze reality – zabývalo se zdravotním stavem žalobce i reakcí na žalobcovy zdravotní obtíže a mělo oporu v průběžných lékařských zprávách, které byly součástí zdravotní dokumentace. Souvislost mezi pokračováním v podávání „diety D2“ a užíváním léků proti bolesti naznačoval už MUDr. S. (viz bod 39 výše) a souvztažnost mezi těmito dalšími léky a žalobcovými zažívacími obtížemi nastínily i lékařské zprávy doporučující nepodávat je nebo při jejich podávání zvýšit dávku jinak užívaných léků snižujících kyselost v žaludku (srov. bod 38 tohoto rozsudku). Jestliže tedy MUDr. Ž. uzavřel, že nedráždivá strava byla pro žalobcovo onemocnění i stav jeho zhojení vhodná a vyhovující, neměl soud k dispozici jiný důkaz, který by tento odborný závěr vyvrátil.
45. Soud tudíž dospěl k závěru, že žalovaná bezprostředně před odebráním léčebné výživy „dieta D2“ i při něm postupovala v souladu s obecně závaznými i vnitřními předpisy a poskytovala žalobci odpovídající stravu s ohledem na jeho zdravotní stav. Žaloba nebyla důvodná, proto ji soud podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.

IX.

Náklady řízení

46. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by měla právo na náhradu nákladů řízení žalovaná, když měla ve věci plný úspěch. Jelikož žalované žádné důvodně vynaložené náklady nevznikly, rozhodl soud, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce byl sice úspěšný v řízení o kasační stížnosti, nicméně právo na náhradu nákladů řízení se odvozuje od výsledku řízení o žalobě.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je kasační stížnost nepřípustná; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu [§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.]. V tomto případě musí být kasační stížnost podána do

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

dvou týdnů po doručení rozsudku. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 10. října 2023

Mgr. Lukáš Pišvejc v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.